

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

ביכורים - פרק שלישי

משנת רפאל - תכט

בְּמֵינוּ כגון ענבים על ענבים, תאנים על תאנים.
וְעֵטוֹר הַבְּכוֹרִים יכול להביא גם **מִזֵּן בְּשֵׂאֵינוּ מֵינוּ**.

תּוֹסֶפֶת הַבְּכוֹרִים נֹאכְלָת לכהנים **בְּטַהֲרָה** ואם נטמאה אסורה באכילה, כביכורים, **וּפְטוּרָה מִן הַדְּמָאִי** - כהן שקיבל תוספת הביכורים מעם הארץ, שפירותיו דמאי, אינו חייב להפריש מהם מעשרות.
וְעֵטוֹר הַבְּכוֹרִים חַיֵּב בְּדְמָאִי:

משנה יא

אִמְתִּי אָמְרוּ חכמים שתוספת הביכורים **כְּבְּכוֹרִים? בְּזֵמַן שֶׁהִיא** - התוספת **בָּאָה מִן הָאָרֶץ. וְאִם אֵינָה בָּאָה מִן הָאָרֶץ** כגון מעבר הירדן, **אֵינָה כְּבְּכוֹרִים**:

משנה יב

לְמָה אָמְרוּ (לעיל ב, א) **הַבְּכוֹרִים כְּנֹכְסֵי כֹהֵן** - לאחר שזכה בהם הכהן הם כנכסיו? **שֶׁהוּא קוֹנֶה מֵהֶם** על ידי שמוכר אותם לכהן אחר **עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהֵמָה טְמֵאָה, וּבַעַל חוֹב** של הכהן **נוֹטְלֵן בְּחוּבוֹ, וְהָאִשָּׁה** גובה את דמי הביכורים **בְּכַתְּבָתָּהּ** כאשר היא מתגרשת, **כְּסֵפֶר תּוֹרָה** - שגם ספר תורה דינו כביכורים, שבעל חוב נוטלו בחובו והאשה בכתובתה.

וְרַבֵּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין אוֹתָם - את הביכורים **אֶלָּא לְחֵבֵר** - לכהן חבר שאוכל חוליו בטהרה **בְּטוֹבָה** - בתורת חסד ונדבה, ואינו רשאי לקנות בהם או ליתנם לכהן שאינו חבר.

וְחַכְמָיִם אוֹמְרִים: נוֹתְנִין אוֹתָם לְאִנְשֵׁי מוֹשְׁמֵר בין חבר ובין שאינו חבר, **וְהֵם מְחַלְקִין בֵּינֵיהֶם** את הביכורים, שהואיל ומכניסים אותם לעזרה, הכל

ונדבה, ואינו רשאי לקנות בהן דבר ואף לא ליתנם לכהן שאינו חבר, דכיון שאין עושין בהן עבודה חיישינן דלמא לא מיזדהר בהו: נותנים אותם לאנשי מושמר. ובין חבר ובין שאינו חבר מחלקין

ר' עובדיה מברטנורא
כשאינו מינו. מעטר הסל של בכורי ענבים בתאנים ושל בכורי תאנים בענבים ואפילו בפירות שאינם משבעת המינים לדברי ר"ש דסבירא ליה כך לעיל: ופטורים מן הדמאי. אם לקחן הכהן מעם הארץ שהביא בכורים: **יא ואם אינה באה מן הארץ.** כגון שהביאו התוספת מעבר לירדן, דתנן לעיל שמביאים משם בכורים אע"פ שאינה ארץ זבת חלב ודבש. אי נמי מתניתין רבי שמעון היא דאמר לעיל מעטרים את הבכורים חוץ משבעת המינים, והוא הדין מפירות שגדלו בחו"ל, וכי היכי דאליביה מעטרים בפירות חו"ל, הכי נמי התוספת באה מפירות חו"ל. וקמ"ל הכא שהתוספת שאינה מן הארץ אינה כבכורים: **יב כספר תורה.** כלומר וס"ת נמי הוי כמו בכורים לדין זה דבעל חוב נוטל בחובו ואשה בכתובתה. פ"י אחר [גרס] וס"ת, ומותר לקנות בהם ספר תורה. ואע"ג דתנא בהמה טמאה, אצטריך למתני ס"ת דלא תימא כל הני נהי דלא חזו לאכילה חזו לשכר שיבא לידי אכילה, אבל ספר תורה דלא חזי לשכר שיבוא לידי אכילה לפי שאין מוכרין ס"ת, אימא לא, קמ"ל: אין נותנים אלא לחבר בטובה. אין הכהן יכול ליתן הבכורים אלא לכהן חבר שאוכל חוליו בטהרה ונותן אותם לו בטובה בתורת חסד

נזהרים בהם לאכלם בטהרה **כְּקִדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ** -
 כשאר קדשי מזבח:

פרק רביעי

דיני אנדרוגינוס

משנה א

אֲנֵדְרוּגִינוֹס שיש לו סימני זכר ונקבה כאחד **יֵשׁ בּוֹ דְרָכִים** - דינים שהוא **שְׁוֵה** בהם **לְאֻנְשִׁים**, **וְיֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שְׁוֵה לְאֻנְשִׁים וְנָשִׁים**, **וְיֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שְׁוֵה לְאֻנְשִׁים וְנָשִׁים**, **וְיֵשׁ בּוֹ דְרָכִים אֵינּוּ שְׁוֵה לְאֻנְשִׁים וְנָשִׁים**:

משנה ב

פִּיצֵד שְׁוֵה אנדרוגינוס **לְאֻנְשִׁים**?

מְטַמֵּא משום זב כשזב ממנו **בְּלֶבֶן** - נוזל לבן כמי בצק של שעורים **כְּאֻנְשִׁים**,
וּמֵתַעֲטָף בבגדים **כְּאֻנְשִׁים** ולא בבגדי נשים,
וְנוֹשֵׂא אשה **אֲבָל לֹא נִשָּׂא** לאיש **כְּאֻנְשִׁים**,
וְאִמּוֹ כשילדה אותו **יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדָם טָהֵר** -
 שלשים ושלשה ימים לאחר ימי טומאתה **כְּאֻנְשִׁים** -
 כדין יולדת זכר, **וְאִינוּ מוֹתִיחַד עִם הַנְּשִׁים כְּאֻנְשִׁים**,
וְאִינוּ נֹזֵז עִם הַבְּנוֹת כאשר האב מת ואין הרבה נכסים, אלא מחזר על הפתחים עם הבנים,
כְּאֻנְשִׁים¹⁵, **וְעוֹבֵר עַל בַּל תִּקְיָה** - "לא תקפו פֶּאת רֵאשֶׁכֶם" (ויקרא יט, כז) **וּבַל תִּשְׁחִית** - "לא תשחית את פֶּאת זִקְנֶךָ" (שם) **וּבַל תִּטְמֵא לְמֵתִים** - "לִנְפֶשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְיּוֹ" (ויקרא כא, א), אם הוא כהן,
 מ"ב: **וְאִינוּ אוֹכֵל**. היינו חטאות ואשמות ומנחות, דבכולהו כתיב (ויקרא ו) "כל זכר בבני אהרן יאכלנה": **וְאִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדָם טָמֵא**. שבועיים, כולדת נקבה:

ר' עובדיה מברטנורא
 אותם ביניהם: **כְּקִדְשֵׁי מִקְדָּשׁ**.
 כשאר קדשי מזבח. ואע"פ שאין עושין בהם עבודה הואיל ומכניסים אותם לעזרה מזדהרי בהו ולא אתו למכלינהו בטומאה. והלכה כחכמים: [אין פירוש רע"ב על פרק ד'. בעל תפארת ישראל כתב: יש דעות הרבה שהוא פרק ד' ממסכת בכורים]. **ד ב מטמא בלובן**. שהאיש מטמא בלובן, כדאיתא בזבים [פ"ב מ"א]: **וּמֵתַעֲטָף כְּאֻנְשִׁים**. שלא ילבש שמלת אשה: **אֲבָל לֹא נִשָּׂא**. משום דהבא עליו כבא על הזכר [יבמות פ"ה מ"ו]: **וְאִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדָם טוֹהֵר כְּאֻנְשִׁים**. בזכר, ולבסוף ארבעים ללידתו דמה טמא: **וְאִינוּ נִזְוֵן עִם הַבְּנוֹת**. בנכסים מועטים, כדתנן [ב"ב פרק ט' משנה ב'] בזמן שהנכסים מועטים - הבנות דוחין אוהו אצל הבנים: **וְחֵיִיב בְּכָל הַמִּצְוֹת כְּאֻנְשִׁים**. אפילו מצות עשה שהזמן גרמא שהנשים פטורות, הוא חייב: **ג מְטַמֵּא בְּאוֹדָם**. דדם כתיב באשה (ויקרא טו) "ואשה כי תהיה זבה, דם". וחמשה מיני דמים טמאים באשה: **וְאִינוּ חוֹלֵק**. בזמן שהנכסים מרובים - הבנים דוחים [אותו] אצל הנקבות [ועיין ת"ט ב"ב פ"ט מ"ב]: **וְאִינוּ אוֹכֵל**. היינו חטאות ואשמות ומנחות, דבכולהו כתיב (ויקרא ו) "כל זכר בבני אהרן יאכלנה": **וְאִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדָם טָמֵא**. שבועיים, כולדת נקבה:

ביאורים והרחבות

15. שנינו במשנה (בבא בתרא ט, א): מי שמת והניח בנים ובנות, בזמן שהנכסים מרובים (שיש בהם כדי מזון לבנות וירושה לבנים), הבנים יירשו והבנות ייזונו. הנכסים מועטין (שאינן בהם אלא כדי מזון הבנות בלבד), הבנות ייזונו והבנים ישאלו על הפתחים (יחזרו על הפתחים לבקש נדבות). ומלמדת המשנה כאן, שאם הנכסים מועטים, האנדרוגינוס אינו ניזון עם הבנות אלא יחזר על הפתחים כבנים.